

unk?

se I.	240
kötte	312
II.	240
kötte	312
.....	22
.....	25
.....	96
.....	15
.....	30
.....	144
.....	156
.....	22
.....	70
.....	22
.....	25
.....	50
.....	240
.....	72
.....	60
.....	60
.....	65
.....	144
.....	72
.....	240
.....	312
.....	72
.....	108
.....	30
.....	25
.....	70
.....	30
.....	27
.....	35
.....	30
.....	35

előzetes be-
telt szállítjuk.
vosztály
p. 10.
hirdetéseinket!

orotválókésti
ezüstbe keverve.
rest. Str. Donici 1.
tudott Mosse No 100

UJ KELET

ZSIDU POLITIKAI NAPILAP

Negyedévre
Egy hónapra
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 150

1924 november 22 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 262. szám

5685. Marchesvan 25

Verdikt a hóhér fölött

Emberi probléma fölé, melyeknek megoldá-
sán szociológusok, tudósok, apostolok, rosz- és jó-
hiszemű publicisták török fejket; a mindennap
részben-kérdő kérdései közepette alig akad olyan
altruista lélek, amelyik a hóhérság lelektani rejtel-
meit tűző ki bogozgatni feladatánál. Az emberek
nem szeretik véres cselekedeteik okát firtatni a
mindenkiben megvan az a hajlam, hogy az emberi
intézmények jog-sága vagy jogtalansága felett el-
halassza a szűkebbes mediterréit. Pedig bizony: a
hóhérság pálya irányában való buzgó versengés, mely-
et S ájc hóhérság állásának betöltésével kapcsolat-
ban látunk, elgondolkodtatón érdekes jelenség.
Önként felvetődik a kérdés: vajon aki, emert
hivatásból, erőszakkal magasabban álló egyén,
mint az, aki indulatból gyilkol? Az élet szent és
mind-nektől álló sincs a mindenség foglalkata, a
rejtélyek szimbóluma, a titkok pecsétje. Aki ez
ellen támad, — az bühbödjét, igen, nekünk is
csak ez lehet a döntésünk. De vajon megoldás-e
az elpu szított életért egy újabb élet elpusztítása?
Kétséghívval nem, bár a kérdéssel ki kell zárni
mind a szentimentalizmust, minden alhumanitást.
Am nem ez a kérdés. A kérdés az: lehet-e a hó-
hérság, pláne az a hóhérság, aki törli magát észt a
„jó” staltumért, kifogástalan gentlemannek, tiszta
polgárnak deklarálni csak azért, mert hóhérság-
tétét az állam teletelye, a bíróság döntése igazolja?
Ha a társadalom mai jogrendszert vesszük alapul,
akkor igennel felelhetünk. Hiszen a katonát, aki
hivatásból, el söt rendszerint az élet tartja egész-
tenciája és karrierje alapjának: hősnek minősíti a
társadalom, — miért venők meg tehát a hóhért
kegyetlen cselekedetért? Csathogy a katona és
hóhér között mégis lényeges a különbség, mert a
katona, amikor akár önként vállalt, akár oktroy
utján rakényszerített eszme érdekében él, egyben
a maga életét is kockéztatja, míg a hóhér a saját
élete veszedelme nélkül hajtja végre a gyilkossá-
gát. Kenyere, egzisztenciája titáni szenvedések,
retentó borzalmak szennyhez tapad. Bárme mire
védi tehát őt a Társadalom presztízse, mely szan-
diztikus és saját magát feledő örömmel látja a
gonosz vergődését, nehezen lehet felmenteni a hó-
hérság mesterségét a becstelenség vádjá alól. Bizony,
a his Svájc erkölcsi nemességére kedvező világot
vet az a tény, hogy fia közül egyetlenegy nem akadt,
aki megpályázza a megüresedett hóhérság állást. És Ro-
mánia is büszke lehet, hogy hóhérság intézménye nin-
cen. Svájc boldog lehet, hogy ezen a téren is im-
porra szorult és egy idegen állam merész fiát kel-
let megnyernie a jó staltura. Tömehisztéria
negerzálottjai, hisztériás nők vérszomja, forradalmi
kötők igazságtévő hisztériái, szigorú törvénytevő
urak romantikus hidegsége — ám szantcionálják,
sőt élvezik a hóhérság munka derékességét és mű-
becsét: — ez emberi élet szépsége és az örök ir-
glova nevében én megvonom a romantika sugarát
a hóhérság gentlemáni egyéniségétől.

Nem kell az élet értékét talbecsülni, nem kell
talágoosan lebecsülni az emberi igazságszolgáltatást
sem ahhoz, hogy megállapíthassuk: a hóhérság intéz-
mény fennállása, bizony, nem vet holmi dicsőséges
fínyt pacifista jelszavaktól hangos korunkra. Me-
rem hinni, hogy a vérbosszu, mint hivatalos intéz-
mény, az európai emberiség gondolatlanságából
és valójában részvétre képtelen érzésvilágából nyeri
támaszát. A hóhér tehát, ugyis mint megánember,
ennek a sivár gondolatlanságnak, ennek a lelki-
ismeretlen, nyers állati ösztönökön épülő érzésvilág-
nak megtestesülése. A bűn relativitását már Bal-
zac megállapította, ez a gigászi egyéniség, ahinél
senki mélyebben a polgári társadalom mechanizmu-
sába bele nem látott. Ő mondotta azt a hírhedt
mondást, hogy: lopj egy milliót és megsüvegelnek,
lopj egy csizmát — és bekötéreznek. Balzac pe-
dig nem volt forradalmár és az sem forradalmiság,
ha kimondjuk a szentenciát: a hóhérság nem menti fel

az igazságszolgáltatás tekintélye az elaljasodottság
vádjá alól. A hóhér, igenis, nem csak öze a meg-
felelhetetlen igazságnak, nem a végzet misati-
kus betöltője, a hóhér vádlott, mert szívemben az
ember legaljasabb ösztönét hordozza, álmainak kö-
dét véres folttok szennyezik, emlékeztet: elpuszti-
tott életek átka mocsokja. Ne itélj, hogy ne itél-
tessél — mondja az iras. Vajon a mai társada-
lom, mely részvetlenül megy el irtoztató nyomorok
mellett, melynek mögötté sz esztendő sáros szeny-

nyes vére-verejéte hullámszik, — jogosult-e arra
hogy iteljen, mielőtt nem iteltetett?
Engedjessék meg eziránt a kétely szava, en-
gedjessék meg a felelkezés ama magasabb lelki-
ismerethez, mely ma még igen kevesek lelkében
szunnyad. Tegyétek lehetetlenné a bűnt a való
igazság és a való szeretet erejével és akkor önként
ráborzadtok arra, hogy hóhérság lenni szégyen,
mert a hóhér az a társadalmat reprezentálja, mely
hisz a bűn erejében!
Salamon László

Zimmermann népszövetségi főbiztos nyilatkozik az osztrák válságról

Benes csehszlovák külügyminiszter elhalasztotta bécsi utját. Az osztrák valutát nem tudta befolyásolni a kormánykrisis

(Bécs, november 21. Az Uj Kelet tudósít-
jától.) Az osztrák Nemzeti Tanács most már
elfogadta, mint azt jeleztük, a Ramek-kabinet
listáját. A külügyminiszteri állást dr. Matzja
kapja, aki, tekintettel a nagy nyelvtudására,
alka maanak találtatott dr. Grünberger helyébe.
A Nemzeti Tanács főbiztoságának alásen min-
denekezőtt felolvasták dr. Seipel lemondó leve-
lét és Fluk képviselő javaslatára összállították
a miniszteri listát. Eszerint a kormány társai a
következőképen oszlanak el:
Kancellár dr. R-mek, helyetteskancellár dr.
Waber, külügy dr. Matzja, pénzügy dr. Ahrer,
kereskedelmügy dr. Schürff, földmívelésügy
Födermaier, hadügy Vaugoin és közoktatásügy
dr. Schaeider.
A népszövetség osztrák főmegbízottja, dr.
Zimmermann a sajtó képviselőinek hozzáintézte
kérdéseire többek között a következő kijelen-
tést tette:
— Nincs jogom, hogy beavatkozzam Ausztria
belpolitikai válságába, egyénileg azonban saj-
nálom, hogy nem volt módomban dr. Seipel és

dr. Kleinböck urakkal a szanálási munkát,
amelyet elejétől fogva együtt dolgozunk ki,
együtt is befejezni. Minden ellenkező vélemé-
nyel szemben személyes viszonyom a kancellár-
hoz és pénzügyminiszterhez nem hogy maga
után semmi bivanóivalót. Ugy vélem, a bécsi old
jól tenné, ha az osztrák dolgok iránt vára-
kozó állá pontot fogalna el. Meg kell gondolni,
hogy a sajtó jegyzőkönyvek voltaképpen állam-
szerződéses, amelyek kötik az osztrák kormá-
nyokat, bármily pártból is tevődjenek azok
össze.
— Nem hiszem azonban, amit az utóbbi idő-
ben olyan szívesen terjesztenek, hogy a politi-
kai válság Ausztria valutáját befolyásolhatná.
Semmi ok nincs e tekintetben a nyugtalan-
ságra. Az osztrák pénz stabilitása a Nemzeti
Bank politikájában és pozíciójában gyökerezdik.
Ehelyütt említjük meg, hogy a kormány-
krisis következtében dr. Benes csehszlovák
külügyminiszter Bécsbe való utazását újra el-
halasztotta. Idejövételének terminusát még nem
állapították meg.

Leleplezték Ferdinánd király nagyváradi szobrát

Fényes ünnepségek a királyi pár tiszteletére. Etnikai felvonulás Nagyvárad utcáin

(Oradea-Mare-Nagyvárad, november 21. Az
Uj Kelet tudósítjától.) Impozáns keretek között
zajlott le a nagyváradi királyszobor leleplez-
ésének ünnepsége. A nagy havazások követke-
ztében a vendégeket szállító vonatok csak nagy
késéssel érkeztek be a nagyváradi pályaudvarra
és ezért az ünnepség több programponjtja el-
tért az eredeti tervtől. A miniszterelnök külön-
vonata, amelynek féltíz órákor kellett volna
befejni, csak tízezer órákor érkezett be.
Ugyancsak nagy késéssel érkezett a királyi
vendégek udvari vonata is.

Alig hogy a királyné elfoglalta a számára
elkészített külön tribünben a helyét és körül-
lőte a trónörökös és a miniszterek hejyeked-
tek el, megkezdődött Nagyvárad és környéke
lakosságának etnikai felvonulása. Ezen a fel-
vonuláson képviselve voltak az összes kiseb-
bségi néprétegek is, amelyek nemzeti viseletben
vettek részt az ünnepségen.

A miniszterek vonatából elsőnek Bratiann
miniszterelnök szállott ki, majd követték Daco,
Anghelcsca, Lepadatu, Saveanu, Incalet minisz-
teres, C psiana államtitkár és több paranc-
nokló tábornok, akik szintén a miniszteri vo-
nattal érkeztek.
Pontban féltizenkettőkor jelezték az udvari
vonat beérkezését. A zenekar rázendített a
királyhimnuszra, a vonat beérkezése után pe-
dig Bratiann miniszterelnök lépett a királyné
elő, hogy lesegítse a léposőről.

A királyi vendégek nagy gyönyörűséggel
szemlélték a terka felvonulást és a tömeg ová-
cióját kedves mosollyal honorálták.
Clorogoria püspök fényes segédletti misét
celebrált, melynek végzetével Mosoiu miniszter,
mint az ünnepség főrendezője, nagyhatásu be-
széd keretében átadta a szobrot a városnak. A
hivatalos átvétel után a hatalmas tömeg éjjen-
zése közepette a szoborról lehallott a lepi.
Bucico polgármester lendületes szavakban
mondott köszönetet a szobor átadásáért és biz-
tosította a királyi családot és a kormányt arról,
hogy Nagyvárad mindig hűséges alattvalója
lesz a trónnak.

A királyné megjelenését hatalmas ovációval
fogadták a perronon várakozók, amely csak
akkor hagyott alább, amikor a trónörökös ki-
sérletével bevonult az előcsatláyu váróterembe,
ahol a hivatalos fogadtatás vette kezdetét.
Popoviciu prefektus rövid beszéd keretében
üdvözölte a királyi vendégeket, majd bemu-
tatta a fogadtatásuára megjelenteket. A ki-
rályné hosszabban beszélgetetett a jelenlevők-
kel, majd elindult a menet a Szent László-
térre, ahol megkezdődtek a leleplezési ünne-
pések.

Ezután a királyné magához kérte Kara
Mihály szobrászt, aki a királyszobrot készítette
és vele hosszabban elbeszélgetett. A királyné,
miután ujóul az állomásra hajtatott, ahol az
udvari vonatban áttöltözködött, a katolikus
körbe ment, ahol a háromszáz terítéses dísz-
ebéden vett részt.
A díszebéd után, amely mindvégig a leg-
kedélyesebb hangulatban folyt le, a királyné
a trónörökös kíséretében meglátogatta Nagy-
várad kulturintézményeit, azután visszautazott
Bukarestbe.

A párisi zsidó ifjuság a cionizmus felé orientálódik

Hillel Zlatopolsky beszéde a cionista diákok ülésén. Fildermann a jeruzsálemi egyetemért

(Páris, november 21. Az Új Kelet tudósító jától.) A világ fővárosának zsidósága eddig teljesen abban a jóleső érzésben élte, amelyet az a tudat keltett, hogy ők ennek az országnak teljesjogi polgárai. Még a keleti: az orosz, lengyel, ukrán pogromok zsidó menekültjei is Párisba való megérkezésük óta kezdtek megfedkezni arról a súlyos, de dicső örökségről, amely a zsidóság osztályrésze. Egy Hillel Zlatopolsky nevű menekült zsidó, aki gazdag ember léteire sem adja fel még most sem zsidóságát, felkelési és népi művelő, egyenesen különös zarándok megy Párisban a zsidóság között.

Körülbelül három-négy évvel ezelőtt új zsidó ár-mulat indult meg Párisban. Oroszországból (amely Párisnak régóta hűségesen szállítja az emberanyagot), Lengyelországból, Romániából, Magyarországról óriási zsidó tömegek indultak meg Páris felé, a legtöbben azért, mert azt remélték, hogy pár évi itterőzködés után soronkívül kapnak amerikai vízumot. De nagyon sok a Párisba özönlött zsidók közt a diákember is, akik a numerus clausus és más hasonló veszélyek elől itt keresnek az alma materben menedéket. Ezeknek a kelet-európai zsidó diákoknak legnagyobb része cionista orientációjú. talán csak azért, mert még itt sem érzik magukat igazi Eldorádóban, meg is merdtek nemzeti zsidóságra mellett és tehetségükhöz képest itt is zsidó életet élni.

A párisi cionista diákszervezet

A cionista diákoknak sok évi próbálgatás után mostanában sikerült először végrege, komoly intézménynek látszó cionista diákgyűlést alakítani. A Balfour-deklaráció két éves évfordulóján, november 2-án tartotta első ülését az Association des Etudiants Sionistes de Paris és az előjelek után ítéltve, komoly munkát is fog végezni. A tágas emeleti helyiség, ahol a gyűlés lefolyt, auoyira zsúfolva volt, hogy még a lépcsőn is állottak hallgatók. A gyűlést Bardaki, az egyesület elnöke nyitotta meg és beszédében vázolta azokat a pontokat, amelyek az egyesület programját képezik.

Konklúzió, nem szélsőséges cionista politika, sem baloldali, sem jobb oldali kilengések, hanem szigorúan klacionista állásfoglalás, a legszigorubb belső feyelmezzéssel — mondotta Bardaki — uralkodhatik csak az egyesületben. Az egyesület diákjellegét illetőleg pedig az egyesület gondoskodni akar arról, hogy a külföldi zsidó diákok számára a franciaországi zsidósághoz való hozzáférést lehetővé tegyék.

hogy ebből a társadalmi kizárásgból kiemelkedhessenek. Az egyesület idővel külön folyóiratot akar indítani, héber nyelvi, történelmi, földrajzi tanulmányokat szervez, diáklubot állít fel, ahol a zsidó diák szabadidejét hasznosan és kellemesen töltheti el, sőt végső célul zsidó menzát és diákokthont tűz ki.

Hillel Zlatopolsky beszéde

Az előző megnyitóját után Hillel Zlatopolsky Franciaország egyik leggazdagabb cukorgyárosa, a beosztásrend lovagja, a Keren Hajeszód direktoriumának tagja tartott hébernyelvű beszédet. Örömeinek adott kifejezést, hogy Párisban, ahol minden zsidó el szokott zsidótlasodni, cionista diákaiként vehet részt és röviden méltatta a Balfour-deklaráció jelentőségét.

— T. valy, amidőn a Balfour-deklaráció hatodik évfordulóját ünnepeltem, még csak magamban, — szölt Zlatopolsky — titokban féltem, hogy a munka azon hat ezteendője után, amely a deklarációt követte, smitaeszendő lesz, amely alatt a dolgozók a telet meg fogják piheníteni. De nem így történt: a talaj maga mozdult meg a hetedik ezteendőben és magához vonzotta gyermekeinek ezreit. A smitaf dolgozók évnek bizonyult a többinél.

— De éppen a cionista diákoknak nem szabad elfeledniük, hogy a cionizmus erkölcsi, szellemi oldala szüvedett ez alatt az év alatt. A héber kultúrára súlyos megpróbáltatást hozott az elmult zsidó ezteendő: már Tel-Avivban, a hébernek alapított városban is kibontották a járdákat a zsidó iskolák helyett, hogy új iskolákat nyitottak volna meg, többet becsuktak.

— A zsidóság kulturpionírjai: a diákokon a sor, hogy ezt a csorbát kikészörüljék és hogy a feltétlen győzelem érdekében a zsidó műveltséget fentartsák és erősítsék.

Fildermann a jeruzsálemi egyetemért

A nagy tepszal fogadott beszéd után dr. Fildermann a franciaországi cionista szervezet romániai származású elnöke emlékedett szólamára és a jeruzsálemi héber egyetem érdekében a legerőteljesebb munkára hívta fel a zsidó egyetemi ifjuságot.

Calmy, a Keren Hajeszód párisi irodájának igazgatója, aki az összes eddigi felszólalók közül a legrégebbi francia állampolgár és akinek a cionista volta ezért annál inkább meglepő, a Balfour-deklarációval kapcsolatban a deklarációt és magát Balfourt méltatta.

— A Balfour-deklaráció akkor adta meg

a cionista mozgalomnak a támaszt, amikor a legnagyobb szüksége volt rá — ugymond Calmy — akkor, amikor különböző országok zsidó lakosai egymással szemben álltak fegyverrel a kezükben és amikor a Palesztinakerdes a sok világrengető probléma közt sziate elveszni látszott.

— A deklaráció a nemzetek nemese, önzelen meghívását tartalmazza a Palesztina érdekében való munkára. És nekünk, zsidóknak meg kell vallanunk, hogy a meghívásnak, a felajánlásnak nem tettünk eleget. Különösen kell ezt a bűnvallomást tennie a franciaországi, illetőleg a párisi zsidóságnak: nem tett semmit a zsidó nemzeti otthon érdekében, pedig arra, amit Párisban kellett volna tennie, az egész világ visszhangzott volna.

— De még nem késő: Van még olyan munka, amelyet még — sajnos — senki el nem kezdett és amelynek az elvégzése az egész zsidóságra kihatna. Ezt a munkát maga Balfour személye inspirálta nekünk.

— Balfour mélységesen vallásos, hogy úgy mondjam biblis ember. A bibliaból azt a meggyőződést meríti, hogy Palesztina Iaraslé, jogilag és gyakorlatilag az ővé kell hogy legyen; a meggyőződéséből kifolyólag nem azt teszi, amit már nagyon sok ilyen meggyőződésű anglikán pap megtett, hogy szoltárokat éskel és éskeltet, hanem gyakorlatilag valóítja meg meggyőződését.

— Balfour itt megmutatta nekünk, a zsidó ifjuságnak az utat: a valláshoz megastzkodni kell mindenekfelett, de minden mozzera esközöt is fel kell használni annak a megvalósítására, amit a valóságosság sugallmaz.

Ugyanehhez a felfogáshoz csatlakozott Fernand Corcos, Paris egyik legkedveltebb szónoka és ügyvédje és a cionista mozgalom egyik leaderje, aki szellemes beszédében intette a zsidó ifjuságot, hogy a zsidó vallási és történelmi hagyománytól sohse tájztszon.

— Csernoch hercegprimás válasza a rabbi-egyesület üdvözlésére. Budapestről jelennek: Az esztergomi főrabbi Csernoch hercegprimás ötvenéves jubileuma alkalmából átnyújtotta Csernochnak az országos rabbi-egyesület hódoló átiratát. A hercegprimás válaszában kijelentette, hogy ő mindig az igazság embere volt és minden törekvése odairányult, hogy embartársaival együtt a haza javára dolgozzon. Meggyőződése, hogy a hullámok rövidesen lecsillapodnak és újból uralkodni fog az igazi testvéri szeretet. Mint a multban, úgy a jövőben is támogatni fogja a zsidókat jogos érdekeik megvédésében.

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Irta Mendele Moicher Szforim Fordította Székely Béla

Naponta többször vittem enni neki: hol levest, hol meleg lepényt, majd savanyu uborkát és árpasórt. „Frissítsd fel magad! Egész napon át ugyanis egy helyben szokott ülni és csak az üzletre gondol. Gyakran csak úgy odamentem hozzá, hogy lássam, mit csinál és segítsek neki az üzletben: az egyiknek, vagy a másiknak pénzt adni vissza az ötkrajcársóból, vagy a hatosból, vagy hogy figyelmeztessem egyik-másik polgárnál lévő künnlevőségére, akik, mikor elmentek előtte, azt ígérték, hogy majd máskor adnak alamizsnát; vagy pedig hogy egy tehenet, kecskét, amelyek az utcákon való kódográs közben kedvet kaptak, hogy a feleségem alól kiegyék a szalmát, — elkergetsem mellőle. Elul hónapban a város végén lévő nagy temető elé vittem ki; ő se csinálta rosszabbul a dolgát, mint a többi egyházi személy: a sameszek, a sakterek, a chazenek, az előimádkozók, alamizsnagyűjtők, a szoltárolvasók, egyesületi nővérek, az asszonyok, akik a sirt kimérik, a sirtató asszonyok... Az üzlet virágzott. Volt annyink, amennyiből meg tudtunk élni. De ha az embernek jól megy a sora, még jobbra vágyik, ha fekete kenyere van, zsemlyére áhítzik.

„Tudod mit? — kérde egyszer a feleségem tőlem. „Egy olyan pár, mint mi vagyunk, még a föld hátán is megél. A mi üzletünkben a testi fogyatékoság csak hasznára van az embernek. Ha más embernek volna meg a mi bajunk, biztosan azzal csinálna meg a szerencsét. De mi mind a ketten csak tutyimutyik vagyunk és nem azt tesszük, amit kellene.

Hallgass egyszerű arra, amit a feleségem mond neked, én idősebb és tapasztaltabb vagyok, mint te. Menjünk ki a nagyvilágba, a városokba, ahol sok ember van és meglátod, hogy aranyba öltözhetsz majd. Itt, ezen a piacon nincs már mit keresnünk. Gyakorta jó darabig kell ülni és várni, amig valaki megkönyörül és egy garast ad. Sokat beszélnek arról, hogy milyen jól megy sora a nagy világban. Lehisnek, a kolera-vőlegénynek és Perinek, a feleségének. Ezek az esküvő után azonnal utnak eredtek és, — hogy el ne kiáltssam — szerencsájuk volt. Mottel a koldus Kisenevben találkozott velük, amint házról-házra jártak és koldultak. A tarisznyájuk mindenféle jó dologgal volt tele: zsemlyékkel, sokkal nagyobbokkal, mint a miyeneket itt a sabszégajnak szoktak adni, mamaligával, füstölt berbécshussal, kolbásszal és más hasonló dolgokkal. Perl úgy sugárzik, mint a nap. Elkáprázik az ember szeme, ha rájuk néz. Olyan kövér és hájas és úgy néz ki, mint valami grófnő. Glupskról nem is akar tudni, mégha az egész várost neki ajándékoznák is. Mások pedig, akik Odesszából jönnek, csodálkoznak, hogy milyen jól megy ott Jontelnek, a másik kolera-vőlegénynek. Látták, amikor a boltok között csuszált a számolyokon. Az emberek nem tudják eléggé bámulni. Odesszában — mondják az emberek — ugyan elég nyomorék van, mert az egész világból oda gyűlnek össze, de az odesszai nyomorékokat még sem lehet a glupskiakkal összehasonlítani. Olyan nyomorékokat, amilyeneket Glupsk küld ki a világba, még Anglia sem tud produkálni. Glupsk — mondják az emberek — egész világon híres erről. Egy glupski zsidót, mint valami csudát bámulnak meg mindenütt... Az Isten nem fog bennünket sem elhagyni. Hadd menjünk, — míg

a nyár tart — ki, a világba. Ugy éljek én, hogy egy napot sem szabad az embernek elveszíteni.”

A feleségem, az én gonosz ösztönöm, elcsábitott és utnak eredtünk.

Nem akarok a nyelvemmel bünt követni el és be kell valljam, hogy eleinte nagyon jól ment nekünk. Akármilyen városba, vagy községbe értünk, mindenütt a legnagyobb sikerünk volt. Mindenki megbámult bennünket és nem sajnálták az adományaikat tőlünk. Minden városban nyitva volt számunkra a heksés és minden ház: „menjeteik csak be és vágjatok zsebre, a tarisznyába, a zsákba, amennyit csak akartok.” A sil samesze a néhány hatosért „bileit”-et szerzett sabszere. A feleségem az egész koldustudományra kioktatott. Még csak kezdő voltam és keveset értettem a kolduláshoz. Ő azonban alaposan értette a dolgát, minden finomságával együtt. Megtanított engem, hogy miképen megy be a koldus a házba, hogy kell köhögnie és sóhajtni és hozzá szerencsétlen arcot vágni. Hogy kell alamizsnát kérni, hogy ösztökélik, aki tetovázik, hogy kell az embert meggyötörni; miképen kell szerencsét kívánni valakinek, vagy káromkodni. Azt hiszitek, hogy csak úgy házról-házra megy az ember és koldul? Az egy egész tudomány. Hogy zsidó között meggazdagodjék az ember, ahhoz csak szerencse kell. Szemtelenséget, arcatlanságot és a hasonló dolgokat később magától is meg lehet tanulni. De hogy igazi zsidó koldus legyen valaki, ahhoz nem elég, hogyha csak szerencséje van, ahhoz még sok minden egyéb tartozik. Ismerni és érteni kell azt a játékot, hogy addig kellemetlenkedjék az ember valakinek, amig kénytelen adni valamit, mégha bele is hal.

(Folytatás következik)

öt hónap

A vendéglő

(Bécs, november 16.) Az esküdt ember állott az a feleségét, akit Franz Plank kösír és könyveit

Soha iskolába ségével kitűnően kell kenyeret ke

Az elnöknek nének tudja-e Igen!

Az elnök fel történetét. Az ő zsnleli segédma kellett gondosko maga szomora f tanoncnak állott

Feleségével Szegény

rekhez valakit o megszomjaztam vendéglőjébe. I velem, a másik s viesszéz Nes

léje beszédbe el asszonyra van s

No látja, ségem. Van gyer

Van bizony a jó isten tartsa

Ezzel megtörtünk. Nemsokára szerették az új sejtetem, mert

napon azonban e ő figyelmezteté

abb megtudtam szer pedig rendő

komiszár megmo lopás miatt több

ha már lelte a újabb beállítások

Azután az „ Később l

igaza volt. Na mekéimmal, vert

kedtünk, pedig bizonyos éjszaka

Odaültem az asz szólni vele, de ő hagyjam el a há

szállt, felállottan nyeret szellem a tot ettem. Azut késsel a kezemb

az asszonyban. Rigy átkozott l

mi történt velen azt tudom, hogy most is látom.

A továbbiak tett kihallgatni,

A tanukihal elhangzása után tak vissza. Nem olyaatták fel:

A gyilkosság tették, az embere ellenében fentart az ittás állapot

hitő körülményre ezre öt hónap fogagának betu

A verdikt Franz Plankhoz

— Bizonyít hogy az enyhe

Az öreg Frerőség és az esk

Zsinago imaház, amelye

ben lévő Bucha bergi lapok m

mólnak be aró harang hívja es ket. Az esetet hogy a templon ját, amely hábe szoltárnak egyi

Öt hónap feleséggyilkosságért

A vendéglőben szerzett menyasszony.
A vádlott sir...

(Bécs, november 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az esküdtársak előtt a napokban egy öregedő ember állott a súlyos váddal terhelve, hogy feleségét, akit szerzett, meggyilkolta. A vádlott Franz Plank költő, sovány ember, ősz hajjal. Sir és könnyeit szírítja.

Soha iskolába nem járt, analfabéta, első feleségével kitűnően élt, most négy gyermek számára kell kenyeret keresnie.

Az elnöknek arra az első kérdésre, hogy bűnösnek tudja-e magát, hangosan felelt: — Igen!

Az elnök felszólítja ezután, mondaná el élete történetét. Az öreg rekedt hangon adja elő, hogy családi segéd munkások voltak, nyolc gyermekről kellett gondoskodni. Nagyon szegények voltak, ő maga szomorú fiatalságra tekinthet vissza. Amióta tanoncnak állott be, mindig dolgozott.

Feleségével való ismerkedését így mondja el:

— Szegény első feleségem meghalt, az öt gyermekhez valakit oda kellett venni. Egy napon nagyon megsomjaztam és betétem a Schwindgasse egy vendéglőjébe. Leültem egy asztal mellé, szemben velem, a másik asztalnál egy asszony ült. Ránéztek, ő visszanez. Nevet, én visszanevetek. Odaülök mellette beszédbe elegyedem vele és azt mondom, hogy asszonyra van szükségem. Erre ő azt mondja:

— No látja, nekem meg férjre lenne szükségem. Van gyermeke?

— Van bizony, — mondom — éppen elég van, a jó isten tartsa meg őket.

Ezzel megtörtént az ismeretség. Együtt távoztunk. Nemsokára megismerkedtünk, a gyermekek megszerették az új asszonyt, akinek előéletéről mitsem sejtettem, mert nem vagyok gyanakvó ember. Egy napon azonban eljött az asszony anyja hozzánk és ő figyelmeztetett, hogy feleségem könnyelmű, később megtudtam azt is, hogy gyermekek volt. Egyszer pedig rendőrségi emberek vitték el s akkor a komissár megmondta nekem, hogy feleségem már lépés miatt több ízben büntetve is volt. Jó, mondom, ha már leülte a büntetését, akkor nem szabad öt rajabb bántásokkal büntetni.

Azután az „esetről” beszélt.

— Később láttam, hogy az asszony anyjának igaza volt. Napról napra rosszabbul bánt gyermekeimmel, verte őket, pénzemet elherdálta. Vesszünk, pedig nagyon szerettem és akkor azon a bizonyos éjszakán ittas állapotban jöttem haza. Odattem az asszony ágyára. Szépen akartam beszélni vele, de ő rám kiáltott, hogy menjek utamra, hagyjam el a házat. Ez a felelet nagyon a fejembe esett, felálltam és kimentem a konyhába. Kenyeret szeltem a nagy konyhakéssel és néhány falatot ettem. Azután ismét visszajöttem a szobába késsel a kezemben, de nem azért, hogy kárt tegyek az asszonyban. Leültem megint az ágya szélére. „Még átkozott kutya, menj a fanéba!” Nem tudom, mi történt velem azután, hogy ezt hallottam. Csak azt tudom, hogy vért láttam és ezt a vért még most is látom.

A továbbiakra nézve már a vádlottat alig lehetett kihallgatni, annyira sirt.

A tanú kihallgatások és a vád- és védbeszédok elhangzása után az esküdték tanácskozássra vonultak vissza. Nemsokára pedig a következő verdiktet olvasták fel:

A gyilkosság vádját tizenkét szavazattal elvetették, az emberölés vádját nyolc szavazattal négy ellenében fentartották. Minthogy az osztrák törvények az ittas állapotban elkövetett bűncselekményt enyhítő körülménynek veszik, Franz Plankot mindössze öt hónapi súlyos börtönrre ítélték, vizsgálati fogságának betudásával.

A verdikt kihirdetése után az elnök így szólott Franz Plankhoz:

— Bizonyítsa be élete további viselkedésével, hogy az enyhe ítéletre méltó lesz.

Az öreg Franz Plank sirva köszönte meg a bíróság és az esküdték jószágát.

— Zsinagóga haranggal. Az egyetlen zsidó imaház, amelynek harangja van, a Würtenbergen lévő Buchau város zsinagógája. A würtenbergi lapok maguk is mint különös esetről számolnak be arról, hogy 1854 óta a zsinagógába harang hívja esti és reggeli istentiszteletra a hívőket. Az esetet abból az alkalmából elevenítjük fel, hogy a templom megtárában cserélte ki a harangját, amely héber feliratot is visel és pedig a 122. zsoltárnak egyik versét.

Az egyiptomi angol hadsereg főparancsnoka belehalt sérüléseibe

Az angol kormány súlyosnak találja az egyiptomi helyzetet. Az angolok beavatkozására készülnek

(London, november 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban jelentettük, hogy az egyiptomi angol hadsereg főparancsnoka, Sir Lee Stack tábornok ellen revolvermerényletet követtek el és a merénylők több revolverlövésrel súlyosan megsebesítették a tábornokot. A merényletet akkor követték el, mikor a tábornok a hadügyminisztériumból távozott. A londoni sajtó erőlyes megtorlást követelt a merénylők ellen és hangsúlyozta, hogy a merényletért az erkölcsi felelősség Zsigul pasát terheli.

Mint Kairóból jelentik, Lee Stack tábornok hadtestparancsnok belehalt sérüléseibe.

A Reuter-ügynökség hivatalos közleményében közli Stack tábornok meggyilkolásával kapcsolatban, mely szerint illetékes helyen az a

vélemény, hogy Egyiptomban heves agitáció folyik Szaúdán ügyében. Ennek az izgatásnak meg kell szűnnie, ellenesében az angol kormány késedelem nélkül bele fog avatkozni, bár egyelőre nem mondható meg, milyen formában.

Lee Stack meggyilkolásával kapcsolatban Baldwin miniszterelnök kormánya tagjait tanácskozássra hívta össze, hogy velük az egyiptomi helyzetről tanácskozzék. A minisztertanács a helyzetet igen komolynak találta.

Kairóból jelentik, hogy Zsigul pasa egyiptomi miniszterelnök megjelent Fuaad alkirálynál, majd minisztertanácsot tartott, mely után Lord Allenby, az angol kormány képviselőjét kereste fel. A látogatás eredményéről közeli hírek még nem érkeztek.

Az angol kormány két zsidó tagja

David Sassoon és Michael Samuel. Norwich főpolgármesterének nagy irodalmi és politikai pályafutása

(London, nov. 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az újonnan kinevezett kormány tagjai között két zsidó foglalt helyet. Sir Philipp David Sassoon, aki a légi ügyek vezetésével van megbízva és Sir Artur Michael Samuel, aki mint parlamenti tisztségviselő az óceánparti kereskedelmi ügyek vezetésével bízott meg.

Sir Philipp Sassoon 1888-ban született. Fia az elhunyt Eduard Sassoonnak és unokája báró Gusztáv Rotschildnak. A háború alatt a Franciaországban operáló brit hadseregek főparancsnokának magán titkára volt. Sir Douglas Haig marall soha egyetlen intézkedést nem tett Sassoon megkérdése nélkül. A háború után Sassoon parlamenti tikkára volt a Lloyd George-kormányban. Első miniszteri állását 1919-ben foglalta el, mint a köz-

lekedésügyek vezetője. A. M. Samuel mint kereskedelmi szakértő régóta ismert tagja az angol társadalomnak. Ő dolgozta ki a brit kereskedelmi politikának azt a nagyszabású tervét, amelyet Angolország minden kereskedelmi kamarája magáévá tett és amelyet 1916-ban a párisi szövetséges gazdasági konferencia a szövetségi kereskedelem bázisává fogadott el. Tagja a brit kereskedelmi kamarák első tanácsának. Számos könyve jelent meg a bankügyről, a nemzetközi kereskedelemről, a váltóügyről, a kereskedelmi hajózásról, a hajózási törvénykezésről és más rokontémákról. Nevét szerzett magának ezenfelül irodalmi és művészeti értekezéseivel is. Norwichban született 1872-ben. Szülővárosa egy időben főpolgármesterévé választotta meg.

Utalea prefektust kártérítésre kötelezték egy szélhámós fiatalember stiklijéért

A prefektus „áirokóna”, aki bizalmával visszaélve kirabolta a prefektust. A kolozsvári tábla ítélete egy négy év óta húzódó pörben.

(Cluj-Kolozsvár, november 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes ügyben hozott ma ítélet a kolozsvári ítélőtábla, Micşa Pompejus elnöke alatt. A per szereplői Tamásiu Simion Kolozsvármegye egykori prefektusa és Utalea polgármester. A per előzménye messzire nyúlik vissza. Még 1920 júniusában történt, amikor a nemzeti pártot felváltották az averescánusok, hogy Tamásiu prefektus helyébe kinevezték Sturzea Jánost. Sturzea azonban késett hivatala átvételével és így Tamásiu volt prefektus, aki nőtlen ember lévén, egy vármegyeházi garzonlakásban lakott, továbbra is megtartotta lakását.

Időközben megkezdődtek a választások és Tamásiu prefektus agitációs körútra indult. Talán három napja volt el hazuról, amikor a vármegyeházán Utalea akkori subprefektusánál — Kolozsvár jelenlegi polgármesterénél — megjelent egy szimpatikus fellépésű fiatalember, aki előadta, hogy Tamásiu rokona, most érkezett meg a regáltól és bizony anyagilag kissé megszorult helyzetben van. Utalea szívélyesen fogadta a fiatalembert és néhány száz lejjelel azonnal rendelkezésére állt.

Másnap délelőtt a fiatalember, akinek nevét és foglalkozását a mai napig sem sikerült felderíteni, ismételtén megjelent Utaleánál és ezáltal arra kérte Utaleát, hogy rossz anyagi viszonyaira való tekintettel arra a pár napra, amíg Kolozsváron tartózkodik, engedje be rokona lakásába, hogy ezáltal a szállodai költséget megtakarítsa.

Utalea egy darabig gondolkodott a kérés fölött, de amikor a fiatalember teljes nonal-lanszal kezdett beszélni a prefektus családi viszonyairól, elmúlt minden kételye és kinyit-tatta Tamásiu lakását. A fiatalember udvariasan megköszönte Utalea szíveségét és tényleg be is költözött a prefektus lakásába. Három napig élt ott az idegen ur. A legteljesebb otthonos-sággal érezte magát, minden félórán hívatta a szolgát, küldözgette és egyáltalán senki sem sajtáhatta, hogy szélhámóssal van dolga.

Pedig az események nagyon is ezt igazol-ták. A szimpatikus megjelenésű és biztos fel-lépésű fiatalember, aki ilyen könnyű szerrel lopta be magát Utalea prefektus bizalmába, igen magyistű szélhámós volt. Harmadnapra ugyanis hült helyét találták a fiatalembernek, de nem csak neki. A hirtelen eltűnés ugyanis gyanút ébresztett Utaleában is és mikor utána nézetett a dolgoknak, kiderült, hogy a látogató mindent magával vitt, amit csak vihetett.

Ilyen körülmények között érkezett haza agitációs körútról a prefektus is, aki meg-rökönyödve értesült a dolgokról. Azonnal lel-tárt vett fel és így tudta meg, hogy állítólagos rokona elvitt tizenkétezer korona készpénzen kívül négy rend ruhát, felöltőt, télikabátot, fehérműket, egyszóval mindent.

Tamásiu prefektus azonnal feljelentést tett a büntügyi hatóságoknál, de nem elégségt meg-ezsel, hanem kártérítési kereslet indított Utalea subprefektus ellen is, azzal az indoklással, hogy nem volt joga távollétében senkit sem beeresztetni a szobájába.

A nyomozásoknak semmi eredménye nem lett. A fiatalember egyelőre végleg eltűnt a nyomozó hatóságok szemel elől és így sor ke-rült a kártérítési keresetre, amelynek során a tábla ma úgy ítélkezett, hogy Tamásiu prefek-tus keresetét helyénvalónak és jogosnak találta, aminek következtében Utalea polgármestert tel-jes kártérítési kötelezettségre emarsztalta.

Utalea az ítéletet megfellebbezte.

— Ötéves utlevelek Angliában. Londonból jelentik: December elsőjéül kezdve az Angliá-ban kiadandó utlevelek érvényessége öt évre terjed. Svájo a külföldi vízumok intézményét egyelőre a szomszédos államokban teljesen be fogja szüntetni, Németország hasonló intézke-déseket készül foganatosítani. Franciaország követi a svájci példát és megkezdődik az a normális állapot az utlevelek tekintetében, mint amilyen a háború előtt volt.

A zsidó kisebbségek jogai

Ellenőrzési intézményt állítanak fel. A zsidók helyzete Oroszországban tarthatatlan

(Newyork, nov. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az amerikai zsidó kongresszus gyűlése alkalmával Julian W. Mack bíró jelentést tett a zsidó delegátusok karlsbadi tanácskozásáról. Jelentésének lényege az a javaslat, amelyet a delegáció el fogadott.

„Abszolút szükség van — mondja a javaslat — egy olyan zsidó központi iroda felállítására, amelyben az összes panaszokat regisztrálják, megvizsgálják és lépések tételnek az igazságtalanságok elhárítására. Különösen fontos ez a kisebbségi törvények körül elkövetett törvénysértések tekintetében.”

Az amerikai zsidó kongresszus elnöke, dr. Stefan S. Wise jelentést tett a kongresszus elmúlt hat hónapi működéséről. Dr. A. J. Ronby, aki Karlsbadban képviselte az amerikai zsidó kongresszust, kijelentette, hogy a zsidók helyzete Oroszországban tarthatatlan. Ha nyomban nem kezdődik meg segítségük, akkor a zsidók milliói pusztulnak el. Az oroszországi zsidó nép megfoghatatlannak tartja, hogy az amerikai zsidóság hogyan képes arra, hogy beszüntesse a segítségüket.

Tovább tagadnak a bombapör vádlottjai

Előbbi vallomásaik szerint bombamerényetekkel akarták meghúszítani a külföldi kölcsönt. A rendőrségnek azért volt szüksége vallomásokra, hogy megnyugtassák a külföldet

(Budapest, nov. 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bombamerénylök perének mai főtárgyalásán a francia és a cseh követtségek elleni bombamerénylöt tárgyalta a bíróság. Márffy ezúttal is állhatatosan tagad és a cseh követtség elleni merényletről semmit sem akar tudni. Ezért a bíróság felolvasta Márffy régebbi vallomását, amelyben beismeri, hogy Kis Ferenc közölte vele, hogy a csehszlovák konzulátuson bombát akar elhelyezni. Ebből a vallomásából kitűnik, hogy a bomba elkészítésén együtt dolgozott Christival. Beismeri, hogy a bombamerénylötnek az volt a célja, hogy a francia, vagy valamelyik kisantant követtség felrobbantásával megakadályozzák a külföldi kölcsön sikerét.

A francia követtségen a bombát ugyancsak Márffy helyezte el és cigarettájával ő gyújtotta meg a gyújtósínért is. Ezt a vallomását a vizsgálóbírónál visszavonta.

A tárgyaláson ezt a vallomását Márffy azzal indokolja, hogy ezt azért értesítették ki a rendőrségen, mert erre a rendőrségnek szüksége volt, hogy eredményt mutathasson fel a külföldnek a nyomonjárásról. Utalt a meggyilkolt Soltra rendőresterre, ahol szintén meg kellett nyugtatni a rendőroket, de azután a bevalló gyilkost megszöktették.

Az elnök erőlyesen rászól a vádlottra, hogy ilyen mesékkel ne álljon elő. Ezután Márffy elmondja, hogy a cseh követtség elleni merénylet ideje alatt állástalan volt. Kis közölte vele, hogy pénzért juthat, ha erre a bombamerénylötre is vállalkozik. Ő azonban erre nem volt hajlandó.

Horváth vádlott ugyancsak tagad. Előadja, hogy a rendőrségen bejelentették és ezért vallotta azt, hogy a bombát Varga helyezte el a Kohárik utcában és hogy azt Márffy látásáról vitték oda.

Varga Ferenc is tagad és szintén a rendőrségi bejelentésekre hivatkozik. Tagadja, hogy beismerte volna azt, miszerint a bombát Márffy látásán készítették volna. Tagadja azt is, mintha lett volna olyan tervük, hogy a főkapitányság épületét felrobbantsák. Csupán annyit ismer be, hogy Kis ekzaristot akart tőle venni, hogy a bécsi gyorsvonatot felrobbantsa.

* Hivatalok, vállalatok gumibélyegzőit olcsón szállítja „Imperial” grafikai vállalat, Cluj, Str. Minorita. Vidéki megrendelések soronkívül és gyorsan készülnek.

Flanel-velour legújabb divatmintákkal, mtre **69 lej**
Double-flanel minden színben ..... métere **79 lej**
AU PRINTEMPS
 áruházban, Strada Memorandului No 11.
 Lloyd 2836

LEGUJABB

Szentpétervárott kitört az ellenforradalom?

Trockijt állítólag elfogták

PÁRIS, november 21. A párisi lapok Rigából arról értesülnek, hogy Szentpétervárott ellenforradalom tört ki, amelynek célja a szovjet-rezsim megbuktatása. Az „Ere Nouvelle” jelentése szerint Kronstadtban

a tengerészek fellázadtak és Trockijt elfogták.

A hírt, amely teljesen ellenőrizhetetlen forrásból ered és amelyet eddig még nem erősítették meg, egyelőre fentartással közöljük.

Maniu és Jorga koalíciós kabinet alakítására készülnek

Argetoianu nagyfontosságú királyi kihallgatása. Paktum az erdélyi nemzeti és a nemzeti néppárt között

(Bucuresti-Bukarest, november 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap röviden már megemlékeztünk arról, hogy Jorga Miklós professzor, aki tudvalevőleg egyik elnöke a nemzeti néppártnak, Kolozsváron való tartózkodását felhasználta arra, hogy paktumot kössön a nemzeti párttal. Újabb értesüléseink szerint a két párt közötti paktum még nem végleges és Jorga, valamint Maniu között csupán informatív jellegű megbeszélések történtek. Jól értesült politikai körök azonban úgy vélik, hogy a két párt között a paktum a parasztpárti vezérek nyilvánvaló intrikája ellenére is feltétlenül létre fog jönni.

A Jorga és Maniu közötti paktum híre mára már Bukarestbe is eljutott, ahol igen nagy feltűnést keltett és az új politikai kombinációk egész sorának vetette meg alapját. Tudvalevőleg a bukaresti sajtóban néhány nappal ezelőtt egy hír látott napvilágot, amely szerint az uralkodó kijelentette volna, hogy azt a politikai pártot fogja megbízni kormány-

alakítással, amely megegyezést tudna létesíteni a nemzeti párttal. Ebből a szempontból tehát óriási jelentősége van az erdélyi nemzeti és az ókirályságbeli nemzeti néppárt megegyezésének.

A kombinációk alaposságát bizonyítja egyébként az a Bukarestből érkezett hír is, amely szerint a király ma hosszabb kihallgatásra magához rendelte Argetoianu volt belügyminisztert, aki tudvalevőleg szintén elnöke az Argetoianu-frakciónak és a Jorga demokrata pártjából alakult nemzeti néppártnak. A hír szerint Argetoianu az uralkodónak kijelentette, hogy párja bármely pillanatban kész az uralom átvételére.

Bukaresti politikai körök igen élénken kommentálják Argetoianu megjelenését az udvarnál és szoros összefüggést látnak Jorga kolozsvári tárgyalással és Argetoianu királyi kihallgatással között. A nemzeti néppárt hívei igen bizakodóak és bizonyosra veszik, hogy párjuk az erdélyi nemzeti párttal rövidesen koalíciós kabinet alakítására lép megbízatást.

Az osztrák monarchisták eltávolodtak a Habsburgoktól

A Wittelsbachok és Hohenzollernek zászlóit lobogtatják az osztrák reakciók

(Bécs, november 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák monarchista párt új orientáció elé néz. Új jelszavak kellenek a lekoptatott régiók helyébe, új eszközök az érdeklődés felkeltésére, mert a közönség nem sokat törődik a monarchistákkal, sajtójukkal, gyűléseikkel, agitációikkal.

A monarchisták vezetője, Hoynigg, aki minden alkalommal a párt Habsburg hűsége mellett kardoskodott, teljesen lecsuszott. A német nemzetiek jelentéktelen szerepet juttattak neki minden tekintetben.

Eznek különböző okai nincsenek. Inkább magántermészetűek. Elsősorban az, hogy a külföldön élő Habsburg familia tagjai nem mutatják azt az érdeklődést a mozgalom irányában, amelyet tőlük méltán elvártak volna azok, akik röpiratokban és újságcikkekben, plakátokon és gyűléseken életüket és vérüket ajánlották fel a Habsburgoknak. Egy másik ok,

hogy a Habsburgok zászlóját elhagyogatják a monarchikus gondolkozó osztrák és magyar nemzetek is, akik az utóbbi időben teljesen passzív viselkednek a párt irányában. A Spanyolországban élő volt császárad ugyan energikusan propagálja a Habsburg-gondolatot, azonban pénzbeli támogatást nem tud nyújtani, férje rokonalhoz való viszonya laza és az utóbbi időben eléggé elhidegült. A Habsburg család mostani fejétül Frigyeset tekintik, akinek milliói vannak, de egyáltalán csukott zsebében, amelyek csak akkor nyílnak ki, ha a volt császár családjának egzisztenciális gondjai már katasztrófális méreteket öltöttek. A párt azonban egy fillért sem lát tőle. Max a volt császár fiúja, akibe az osztrák monarchisták reménytelenül helyezték, Bajorországban él és egyáltalán nem törődik mással, mint kedvtelével. Jenő főherceg Svájcban lakik teljes visszavonultságban.

- Férfi raglán . . lej 2650
- Férfi öltöny . . lej 2400
- Férfi nadrág . . lej 850

Radoro 2836

Katz & Mendel

Cluj, Piața Unirii No 10.

- Férfi raglán . . lej 2650
- Férfi öltöny . . lej 2400
- Férfi nadrág . . lej 850

Az Uj Kelet napila Szerkesztik: Fedeles szeri Az Uj Kelet jelölés Előfizetési és felévr

— A r lis megsz tettük már egyesületei rencián Au elő a kiseb tőz kiseb határozati erélyesebbe bármiumü kisebbségek totta a nép ahol numer tok be nea — K összecsap mult vasár sek gyűlés után körül ségbe, akik akartak biz mig végre Később az a gyűlésen gandabazze

— Int ügy rende eeg kölske meg ülései egy nemzet jövő érben legesen az A konferen konferencia népszövetsé békeszerződ sataival is dsével abb táló fel ele fog továbbá A lengyel E Oederának e nacionálizál európai Du bizottság m készületi m

— A C kedése s jövedelme s volt, amely utasforgalom vely szeptre 165 szárr

— Hal rikai gyor Canadian l egyik koc nasnak hat beültije vo letnek tud sikerült m

— Nag nyékén. L lékfolyói óránként k rangban a ben lakóh ár. Párisból dőan emel pincéjét a

— Szá mesztieren Hayas-ügy ammesztia t vesen közö mény szeri 64 „nem”

— Autó ből jelentik varsói keres meg Jugosé Anatólian é atát hat hé Egyiptomot, országot fog

HIREK

— Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Fiszkalay János és Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

— A népszövetség a kisebbségek kulturális megszorítása ellen. Lyonból jelentik: Jelen-tették már, hogy véget ért a világ népszövetségi egyesületeinek nemzetközi konferenciája. A konferencián Aulard egyetemi tanár jelentést terjesztett elő a kisebbségek kulturális helyzetéről a külön-böző kisebbségi lakosú országokban. A konferencia határozati javaslatot fogadott el, amelyben a leg-erélyesebben tiltakozik a numerus klauzusa és bármilyen kulturális megszorítás ellen, amely a kisebbségek ellen irányul. A konferencia felszólította a népszövetséget, hogy azokat az országokat ahol numerus klauzusa létezik, a kisebbségi pon-tok ba nem tartásáért vonja felelősségre.

— Kommunisták és kampóskeresztesek összecsapása Bécsben. Bécsből jelentik: Az el-múlt vasárnap a Jöngerstrassen a kampóskereszte-sek gyűlést hívtak össze. A gyűlés megnyitása után körülbelül száz kommunista tödült a helyi-ségbe, akiket a bentlők botokkal és székkel akartak kizavarni. Percsokig tartott ez a közharc, míg végre a kommunistákat kizsírították az utcára. Később azonban néhány közülük visszajöhetett és a gyűlésen az elhangzott kampóskeresztes propa-gandabeszédekre válaszolhatott is.

— Internacionális konferencia az utlevél-ügy rendezésére. Genéből jelentik: A népszövet-ség közlekedésügyi bizottsága november 26-án kezdi meg üléseit és legfontosabb tárgyai között sorozza egy nemzetközi konferencia előkészítését, amely a jövő évi évben fog ülésezni és amelyen elődöntik vég-legesen az utlevélügy egységesítésének rendezését. A konferenciát tudvalevőleg a római kivándorlási konferencia egyik határozata kezdeményezte. A népszövetség közlekedésügyi bizottsága a genfi békeszerződési jegyzőkönyvek idevonatkozó határo-zataival is foglalkozni fog, vagyis a transzport kér-désével abban az esetben, ha a békét nem respektá-ló fél ellen blokádot rendelének el. Foglalkozni fog továbbá Lengyelországnak egy tiltakozásával. A lengyel köztársaság ugyanis kifogásolja, hogy az Odeának egy lengyel területen folyó részét inter-nacionálizálták. Foglalkozik a bizottság még az európai Duna-bizottság kompetenciájával is. Az al-bizottság már a közeli napokban megkezdi az elő-készítési munkálatait.

— A CFR. bevételének nagyarányú emel-kedése. Bukarestből jelentik: A CFR. szállítási jövedelme szeptember havában 437.348.971 lej volt, amely közel évi 6 milliárdnak felel meg. Az utasforgalomnak is nagy emelkedését látjuk. A ta-valyi szeptemberi 119 ezerral szemben ez a szám 165 ezerre emelkedett.

— Halálosvégű bombamerénylet egy ame-rikai gyorsvonaton. Newyorkból jelentik: A Canadian Pacific 37. számú gyorsvonatának egyik kocsijában bomba robbant fel. A robba-násnak hat áldozata és tizenegy könnyű se-be sérülte volt. A nyomozás a robbanást merény-lestnek tudja ba. A tetteseket eddig még nem sikerült megtalálni.

— Nagy áradások Lüttich és Páris kör-nyékén. Lüttichből jelentik: A Meuse és mel-lékfolyói napok óta dagadnak. Az emelkedés óránként kilenc centiméter. Lüttichben és Sa-raingben a rakpartok el vannak öntve. Filleur-ben lakóházakat és templomokat öntött el az ár. Párisból jelentik: A Szajna vízállása állan-dóan emelkedőben van. Több szajnaparti ház pincéjét a víz előntötte.

— Százkilencvenheten szavaztak az ame-nesztia-rendelet mellett. Párisból jelentik: A Havas-ügynökség megállapítja, hogy a szenátus amnesztia törvényjavaslatának eredményeit té-vesen közölték a lapok, mert a heyes végered-mény szerint 197 szóval fogadta el a szenátus 64 „nem” szavazat ellenében.

— Autó a Varsótól Jeruzsálemig. Jeruzsálem-ből jelentik: A napokban ideérkezett Bialinszky varsói kereskedő. Az utat Bialinszky Varsóból tette meg Jugoszlávián, Bulgárián, Konstantinápolyon, Anatólián és Szírián át. A huszezer kilométeres utat hat hét alatt tette meg. Bialinszky visszatért Egyiptomot, Marokkót, Spanyolországot és Francia-országot fogja érinteni.

— Yahuda tanár könyve a spanyol zsidók-ról. Yahuda professzor, a legnagyobb élő zsidó törté-nészek egyike, akit, mint ismeretes, 1917-ben a madridi egyetem meghívott a zsidó történelem tanszékére. Akkoriban a spanyol király hosszabb audiencián fogadta, majd maga a felség ellátog-gatott Yahudának egyik egyetemi előadására, amelyben bevezette hallgatóit a spanyolországi zsidók történetébe. Yahuda az utóbbi időben az egyetemi előadásait beszüntette, mert a spanyol zsidók történetét írja meg nagyszabásu munkában. A tudós ezt a művét, amelynek adatait Spanyolország különböző levéltáraiban felkutatta, Svájcban fogja megírni, ahová már át is költözött.

— Már igazságokat vágnak egymás fejé-hez. A bajor kampóskeresztesekről van szó, akik között — mint ismeretes — az utóbbi hetek-ben szakadás állott be. A radikális csoport Ewer és Streicher vezetésével kivált a völ-keisek szervezetéből és mint külön nemzeti szocialista párt kezdett szervezkedni. A szer-vezkedés első látható dokumentuma egy újság, amelynek első számában a volt fegyvertársak ellen való éles kirohanások foglaltatnak. A deutschvölkischek csoportjait többek között ezzel a szelid jelzőkkel illetik: „elszánt poli-tikai gazfickók, akikből hiányzik a legelemibb becsületérzés.” A deutschvölkischek, minthogy újság fölött nem rendelkeznek, röpiratban fe-lolnak. A felelet hangja teljesen méltó a táma-dás tenorjához.

— Hollandiában a férjes tanítónőket új-ból tiltották a tanítástól. Auszterdamból je-lentik: A közoktatásügyi minisztérium megújította azt a rendeletét, mely szerint tanítónőknek nem szabad férjes asszonynak lennie. A rendelet azon-kivül elutasítással fenyegeti azokat a tanítónőket, akik a rendelet értelmében férjüketől elváltak ugyan, de velük továbbra is együtt élnek.

— Nagy ékszercsempészet Newyorkban. Az amerikai lapok sokat foglalkoznak ezidő szerint egy, az Egyesült Államokban elterjedt csempészszerzettel, amely évek óta visz Ausz-triából, Oroszországból és több más államból tiltott módon ékszereket az Unió területére, ahol azokat jó áron eladják. A leleplezett tár-saságnál készítővezető dollár értékű drága-éveket foglaltak le.

— Puccint megoperálják. Brüsszelből jele-ntik: Puccini, a világírta zeneszerző néhány hét óta egy itteni klinikán kezelteti magát. Orvo-sai elhatározták, hogy törökán operációt fognak végezni és e célból néhány hétig ágyban kell fekdnie a kompozitának.

— A szamosújvári zsidó ifjuság kultur-estélye. Szamosújvárról jelentik: Nívós kulture-stélyt rendeztek a szamosújvári Aviva és Barissza tagjai. A „Korona” színház termét zsutolóság meg-töltötte Szamosújvár és környékének műkedvelő közönsége, amelyek között helyet foglaltak a város keresztény notabilitásai is. A kitűnően összeválo-gatott programot alább adjuk: Prolog: román nyel-ven előadta Rosenthal Sándor. Enicescu „Mortua est” verset szavalta Weiss Rezsén. Verdi „Tra-viata” nagy áriját hegedűn interpretálta a 14 éves Nádler László. Zsargon mődalok: előadta David-sohn Jenő. Tancinett: Schwartz Szidi, Leuchter Ernő. Zsargon dalok, előadta Zöldi. Ezután Nagy Endre trófiáját a „Porcellánömlők” et adták elő Schönthál Ilonka, Herschkovits Benjámin, Schwartz Szidi és Salamon Nusi. Színelő után Gordon „Orocz-lán torkában” című versét szavalta Feuerstein Bo-riska. Goldstein Regina román és héber dalokat adott elő. Nagysikerű keleti táncot lejött Gottlieb Ilonka, amelynek több szereplője Bernáth Bella, Fischer Bella, Herschkovits Lili, Rosenwasser Dóra, Vadász Bözi és Vadász Margit voltak. A műsor utolsó száma Mezei Bélának „Kotel Hamsarovi” című drámai jelenete volt, amelyben Schönthál Erzi, Vajda Ilonka, Feuerstein Etel, Grünfeld Ilonka, Friedmann Sándor, Weiss Károly és Sala-mon Sándor szerepeltek. Az egyes zeneszámokat Berán János karnagy kísérte zongorán. Weiss Mendel az országos Barissza szervezet főtákará „A zsidó ifjuság feladata a nemzeti mozgalomban” címen tartott költői lendületű beszédet. A szerep-lők mindegyike nagyszerűen állta meg helyét és az estély kitűnő anyagi eredménnyel végződött.

— Egyezség egy temesvári cég kényszer-egyezségi ügyében. Temesvárról jelentik: A te-mesvári törvényszék tegnap folytatta a Papirus-cég kényszeregyezségi tárgyalását. A hitelezők a cég által felajánlott haszonbészálások htvát nagy többséggel elfogadták.

— Éjszakai csendélet a Hegyalatti utcában. Szerdán éjszaka Mihály Miklós 20 éves kolozsvári lakót, amint hazafelé ment a Hegyalatti-utca 22. szám alatt levő lakására, egy ismeret-len fiatalember hátulról megtámadta és egy hatalmas késsel hátszúrta, majd amikor látta, hogy Mihály Miklós a szurás következtében eszméletlenül esett össze, az áldozatot vérben-fagyva hagyta az uttesten és nyugodt léptek-kei a tett színhelyéről eltávozott. Mihály Mik-lóst a késő éjszakai órákban vérbefagyva talál-ták meg a járőrök és beszállították a sebé-szeti klinikára, ahol az orvosok azonnal ápolás alá vették. Az orvosi megállapítás szerint a kés Mihály Miklós tüdejét majdnem egészen ke-resztül szúrta és így állapota nagyon válságos.

— Házasság. Reményi László és Ujhelyi Malvin folyó hó 23-án délután 3 órakor tartják esküvőjüket a Poale Cedek templomában, melyre ismerőseiket és jóbarátaikat ezuton is meghívják.

— Halált okozó súlyos testisértésért egy évi börtön. Néhány hónappal ezelőtt jelentette az Uj Kelet, hogy a közeli Mezőköbölönt község-ben Hajdu Péter gazdálkodó munka közben egy kapával úgy ütötte fejbe régi haragosát, Gódi Lászlót, hogy az sérüléseibe néhány óra elteltével belehalt. A kolozsvári ügyészség emberölés vétsége miatt emelt vádat Hajdu Péter ellen, de a meg-tartott tárgyaláson a törvényszék cupán halált-okozó súlyos testisértésben mondotta ki bűnösnek és ezért három évi fegyházra ítélte. Az ügy feleb-bezés folytán az ítélőtábla tanácsa elé került, ahol a büntetést egy évi börtönre szállították le. A vádolt a táblai ítéletet is megfellebbezte és az ügy a semmitörzék tanácsához került, ahol a múlt héten tartották az ügyben tárgyalást és a semmitörzék határozatát ma délelőtti kézbeittették ki a kolozsvári törvényszéknek, amely szerint a semmitörzék helybenhagyta a táblai ítéletet és így Hajdu Péter ügyében az egy évi börtönbüntetés teljes jogerőre emelkedett.

— Jó volt Oroszország ezidei pamut-termése. Moszkvából jelentik: Az orosz pamut-tívetvány statisztikája már a bőségek ötven szá-zalékát éri el és mutatja ki. Ez évben 14 millió pud volt a pamutárítás, míg késs pamutáruban a behozatal még mindig meghaladta a százmillió rubelt.

— Fehér Artur szavaló- és előadóművész vasárnap megismétli szavalóestjét. Fehér Artur, a kiváló magyar előadóművész, európai meghatáro-zásban is a legelső köze tartozik. A Visszinház volt kitűnő művésze egyelőre feloszerelte a szinpa-dot a pódiummal s ugyilátszik mint előadó nemcsak megának, hanem a nehéz költői műfajnak is nagy és sok dicsőséget szerez. Az ő teljesen egyéni elő-adó- és szavalómódorával a szó tényleges értelmé-ben egy csapásra meghódítja a közönséget. Ennek legjobb bizonyítéka, hogy mindig visszahívják a kitűnő művészt, hogy újra és újra haljják az ő hangján élni, szenvedni, remélni a nagy költőket. Vasárnap esti előadásán, mely a Redut negyterem-ben lesz megtartva 8 órai kezdettel, a legnevesebb román, külföldi és magyar költőkön kívül egész sereg erdélyi költőt szólaltat meg a kitűnő művész. Külön érdekessége lesz az estnek *Ormos* hde válassz Reményik Sándor „A Mount Everest alján” című költeményére, mely szintén a kitűnő művész által előadva kerül először a nyilvánosság elé. A nagyon szépnek ígérkeő estét még a Gutenberg és Törökvés dalárdák által előadott gyönyörű román és magyar dalok fogják sokáig emlékeztetésé tenni.

Dr. Radnay és Fényes Janka tánctanárok táncokozorúja 23-án vasárnap délután fél 4-től fél 8 óráig a Redoutban lesz megtartva.

A kötelező kereskedői gondosság

a mai válságos és bizonytalan üzleti életben megköveteli, hogy minden régi vagy új kihitelezett tétel az adós vagyoni helyzetét fel-tüntető pontos és megbízható

hitelinformációra legyen alapítva.

Romániában a legmegbízhatóbb és legpontosabb információkat adja a

Radio Információs Iroda, Cluj Strada Regina Maria No 34.

Postafiók 127.

Kérjen próbainformációt!

adalom?

hogy Szentpé-gebuktatása. Az

ogták. addig még nem

abinet

m az erdélyi

st tudaa létesíteti szempontból tehát élyi nemzeti és az ppárt megegyezé-

t bizonyítja egyéb-ett hír is, amely kihallgatásra ma-lt belügyminisztert, ke az Argentinana-rata pártjából sla-hir szerint Arge-ntette, hogy pártja uralom átvételére, igen élénk kom-énészt az udvar-nak Jorga kolozs-ri királyi kihalla-gppárt hívei igen zik, hogy pártjuk rövidesen koalíció-biztatát.

volód-

k az osztrák

át elhagyogtják osztrák és magyar bi időben teljesen rányában. A Spa-berg-üggyel ugyan e-ber-burg-gondolatot, nem tud nyújtani, a laza és az utóbbi Habsburg család intik, akinek mil-cukott zsebei, ki, ha a volt szá-llis gondjai már k. A párt azon-Max a volt cá-monarchisták re-zsgon él és egy-mint kedvtelés-lakik teljes vissz-

KÖZGAZDASÁG

Az UGIR csatlakozásra hívja fel az erdélyi és bánáti fatermelőket

Fontos tárgysorozat a kolozsvári Faegyesület választmányi ülésén. Novemberben befejeződnek a szervezési munkálatok

(Cluj-Kolozsvár, november 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi Faegyesület kolozsvári körzete november 22-én, délután 5 órakor tartja választmányi ülését a nagyiparosok és munkások szövetségének tanácstermében. A Faegyesület választmányi ülésén igen fontos tárgysorozat szerepel. Az ügyvezető, az erdélyi Faegyesület utolsó közgyűléséről és likvidálási munkálatairól szóló jelentése után ismertetni fogja az UGIR-ral kötött előzetes megállapodást az UGIR kebelén belül felállítandó fasztafolyó létesítéséről.

A körzet átszervezésére vonatkozó javaslatok, valamint az átszervezendő közgyűlés előkészítése és a folyamatban levő akció megtárgyalása után egyéb folyóügyeket és indítványokat fognak megtárgyalni.

Itt említjük meg, hogy az UGIR központi vezetősége körlevélben hívta fel csatlakozásra az erdélyi és bánáti fatermelőket és ebben a felhívásban ismerteti az együttműködés alapelveit. Ezek szerint az erdélyi fatermelők a már meglévő és alapszabály szerint működő UGIR fiókokon át léphetnek be aszerint, hogy melyik UGIR fiók területén van irodája a be-

lépni szándékozó fatermelőnek.

Minden UGIR fiók köteles a hozzá belépő fatermelők és fakereskedők érdekeinek szakaszerű képviselhetése céljából nemcsak egy szakértecszemélyt, hanem legalább egy-egy puha, keményfa, tűzifa és esetleg detailista alosztályt is létesíteni.

A november hó végéig ilymódon az UGIR ba bekapcsolódott faérdekeltségek szabályszerűen megválasztott vezetői a központi iroda útján közös értekezletre lesznek egybehozva, amely értekezleten meg fogják választani azt a tíz választmányi tagot is, akik a faérdekeltségek részéről az UGIR képviselőtestületében a jövőben helyet foglalnak.

A faérdekeltségek szakügyeit, a terv szerinti, a fasztafolyók titkárai végeznék, vagy pedig egy külön fasztafolyó referens állíttatnék be az UGIR központi irodájába.

Amint a fentiekből kitűnik, az UGIR-ban működő fasztafolyó kialakítása már túl van az első nehézségeken és ezt nagyban elősegítette a kolozsvári és marosvásárhelyi körzeteknek az UGIR-ba történt kollektív belépése.

A francia részvénytársaságoknak tartalmuk egy részét állami járadékokba kell fektetniük. Párisból jelentik: A francia pénzügyi kormány közlekedési törvényjavaslatot terjeszt a parlament elé, amely szerint minden részvénytársaságok kötelessége lesz tartalmuk alapjai egy részét állami járadékokba fektetni. Ezen törvényjavaslat által a francia kormány a belső piacon egyszerre 30 milliárd frank értékű járadékspirt fog elhelyezhetni.

Pénzkrízis Spanyolországban. Madridból jelentik: A spanyolországi Marokkóban a fizetési eszköz ma is a hassani dollár s mivel értéke esik, ezüsttartamánál fogva keresett exportcikk, olyannyira, hogy fizetési eszközök hiányában, erős pénzügyi krízis van.

A mai valutapiac

A mai napon gyöngén indult a devizapiac. A kereslet csökkent, de a kínálat is tartózkodó volt. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 370-375, magyar korona 390-395, cseh korona 5-80-5-85, francia frank 10-30-10-40, svájci frank 37-60-37-80, dollár 194-195-00, angol font 903-908, olasz lira 8-50-8-60.

Valutapiac november 21-én:

Zárlat. Nyitás - Zárlat: Berlin 123 50-123 50, Amsterdam 208 40-208 50, Newyork 618 75-618 50, London 2400 00-2401 00, Páris 2725 00-2742 50, Miláno 2250-2252 50, Prága 1547 50-1550 00, Budapest 89 50-89 50, Belgrád 752 50-750 00, Bukarest 270 00-275 00, Varsó 100-100, Bécs 73 00-73 00.

Párisi előtőzsde: Bukarest 9-75.

Az újvidéki hitelezői védegyelet szigorúan bírálja el a kényszerregegyezéseket. Újvidékről jelentik: Az utóbbi időben egyre-másra szaporodtak az olyan kényszerregegyezések, amelyeknél az adósok csak az volt a célja a fizetésképtelenség bejelentésével, hogy adósságainak egy részétől szabaduljon. Azért jelentettek egyesek fizetésképtelenséget, hogy kiegyezzenek s az egyezséggel egy csempő pénzt keressenek. Mióta Újvidéken megalkult a hitelezői védegyelet, azóta az ilyen kényszerregegyezések megkötése meglehetősen nehézzé vált, mert a védegyelet alaposan érdeklődik, hogy

milyen okok folytán lett az adós fizetésképtelen s hogy a felszámolt kvóta megfelel-e a tényleges helyzetnek. E héten is három fizetésképtelenségi ügyet tárgyalt az újvidéki hitelezői védegyelet Milosavljevic László elnöke alatt s mind a három ügyben egy határozott, hogy a kényszerregegyezési ajánlatok nem járul hozzá.

Festégyárra akarják alakítani az újvidéki gázgyárat. Újvidékről jelentik: Vig Vilmos, a Centralna Banka újvidéki fiókjának igazgatója egy német festégyár nevében ajánlatot tett a városnak az 1918 óta fizemen kívül lévő városi gázgyár megvásárlása tárgyában. A vállalat a gázgyárat festégyárra akarja átalakítani. Ezzel kapcsolatban most az a terv merült föl, hogy a város részvételével részvénytársaságot alakítsanak a gázgyár újból való üzembehelyezésére, mert különösen ipari köröknek nagy érdekük fűződik hozzá, hogy a gázszolgáltatás Újvidéken ismét meginduljon.

Vasúti kocsiközlekedés társaság alakul Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A tartós vasúti kocsihiány leküzdésére egy vasúti kocsi közlekedés Rt. fog rövidesen megalakulni, amelynek 20 millió korona alaptőkéjét a cukorgyárak s az állam maga jegyzi. A társaság 618 csukott és 1400 nyitott vasúti kocsi felélt rendelkezik s tulajdonképpen a fellikvidélt cukorbizottság kocsi-parkját veszi át. A társaság kocsik közlekedésén kívül mindennemű szállítási üzletet is üzket.

Nagyszalontán megvalósították az egységes árakat. Nagyszalontánról jelentik: Az Uj Kelet megírta, hogy a nagyszalontai Kereskedelmi Kör elhatározta az egységárak bevezetését a különböző üzletekben. Minthogy a fűszerüzletosztály máris megalkult, — amennyiben kivétel nélkül tagja lett annak valamennyi fűszerkereskedő — ennél fogva az ármegállapítóbizottság összeállította a legelső egységes árakat. Mostantól kezdődőleg tehát — az időközönként szükségessé váló újabb ármegállapításig — a következő egységes árakon vásárolhatók az alábbi közszükségleti cikkek Szalontán: mind a 47 fűszerboltjában: 1 kg. heckevagy porcukor 30, 1 kg. kristálycukor 28, 1 kg. darált só 1 80, 1 kg. kávé 1 40, 1 kg. Bourmann rizs 26, 1 liter petróleum 6 lej. Legközelebb a többi közszükségleti cikkek egységes árát is megállapítják, amit annakidején közzé fogunk szüntetni.

SPORT

Mi lesz vasárnap Budapesten VAC—MTK bajnoki mérkőzés

(Budapest, nov. 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap Budapesten szenzációs és az utóbbi években mindig meglepetést keltő mérkőzésekben lesz része. E napon találkozunk ugyanis az MTK, Magyarország bajnokcsapata, a budapesti zsidó egyesülettel a VAC-cal. A két egyesület találkozása az utóbbi idők óta állandóan nagy érdeklődésre tart számot. Tavaly, amikor a zsidó csapat még nem volt a mai formájában, győzelmet aratott az MTK-n és most megerősödve inkább biznak a győzelemben.

A VAC az őszi szezonban az elmúlt vasárnap este kezdte első vereségét az FTC-től és egybehangzó megállapítás szerint a vereséget csak a balszerencse okozta. Már a hetedik percben megsérült az egyik legjobb játékosuk, Harmann jobbhál és ettől a perctől kezdve végig tíz emberrel játszottak a mérkőzést. De így is méltó ellenfelei voltak az FTC-nek, sőt rugtak két gólt is, de a bíró bizonyos szabálytalanságok miatt egyet sem igazolt. Egy tizenegyesről is megfosztotta az egyesületet a bíró, úgy hogy a vereség mindenképpen irrealis volt. Annál feszültebben várjuk a mostani meccset, amelyen a VAC-nak alkalma lesz ezt az irrealitást bizonyítani.

A zsidó csapat berkeiben egyébként nagy a bizakodás. Egy ma ideérkezett budapesti lap szerint Kertész Il., aki tudvalevőleg a VAC amatőrtrener, olyan kijelentést tett, hogy biztosra veszi a VAC győzelmét. E mérkőzésen kívül még a következő mérkőzések lesznek:

FTC—NSC, Zugló—BEAC, UTE—Vasas, Törekvés—III. Kertület, BTC—KAC és a másodosztályban az Ekszerész—33 FC.

A Konrad vívő és Hakoah között tárgyalások folynak az irányban, hogy azok a zsidó csapatba lépjenek be még a palesztinai tura előtt. A Hakoah ugyanis tudvalevőleg karácsony tájában Palesztinába megy és magával akarja vinni a Konradokat is. Hir szerint már létre is jött a megegyezés. Itt említjük meg, hogy a Hakoah elmúlt heti prágai vereségének legfőbb oka az volt, hogy 3 legjobb játékos, Neufeld, Grünwald és Fried hiányzott a csapattól.

* Kereskedők, iparosok gumibélyegzőiket elcsón szerezhetik be „Imperial” grafikai vállalatnál, Cluj, Str. Minorita. Vidéki megrendelések soronkívül és gyorsan készülnek.

Zsák-Ponyva
Vétel: Eladás
Kölcsönkölcsönzés, javítóműhely
Albala Izsó Timişoara
Cluj, Platia Traian 2. szám. Sörgőnyoma: Albala Timişoara-Fabrik
Interurbán telefon 60

SUCHARD
CSOKOLÁDÉ
KAZDARTASRA ÉS NYERS ÉVESRE

Naponta frissen vágott **liba**
érkezik Lebovics Béla húscsarnokába, Cluj, Malom-utca 8. — Frissen sürt libaszir és zsirnak való mindig kapható. Rador 2492

HA FINOM CUKORKÁT AKAR, KÉRJEN „MELISSA”-T!
Cluj telefon 6-48 és 6-65 (Lloyd 2243) Cluj, telefon 6-48 és 6-65

Divatos nőikabátok végleges kiárusítása mélyen leszállított, minden elfogadható áron. **URANIA ÁRUHÁZ,** Uránia-mezővel szemben. (Sirocco 166) **Cluj Cal. Reg. Ferdinand 34**

Bűncselekmény-e a modern költészet?

Egy 32 oldalas vers-füzetben hat bűncselekményt fedi fel a budapesti ügyészség. „Isten veled sifonér” magantulajdon elleni vétéség

(Budapest, november 21. Az Uj Kelet tudósítójától) Az alábbi történet a francia boház-írók tollára való volna és valóban alkalmas arra, hogy világszerte harsogó nevetést váltson ki, de a komédiát még sem vehetjük olyan könnyedén, mert ismerve a magyar bíróságoknak a legutóbbi időkből a magyar írók ellen tanúsított szigorát, tartanunk kell attól, hogy a tragikomédia egy fiatal, tehetséges magyar költő elítélésével fog végződni. Abszolutista és reakciós korszakok különbözően is nagyon ellenségesen érezték a költők és az írók iránt, mert bennük a szabadság és haladás hirdetőit gyűlölték. Így került Tampa is vizsgálati fogságba a Gólyához címzett allegóriája miatt és az Isten a megmondhatója, hogy a mai karasz hány esztendői börtönt mért ki írókra, újságírókra. A szomorú a dologban az, hogy ilyen légtérben elnémul a lajt és a tehetségtelenség tördősa következik.

Pest írói körei Szász Zoltánnak, a bátor publicistának egy évre szóló jogerős elítélésé után most egy újabb irodalmi pör elé tekintenek nagy várakozással. Az ifjú magyar költői generáció egyik legtehetségesebbje, Palasowszky (Ódái néhány hónapja egy 32 oldalas vers-füzetet jelentetett meg. Az ügyészség a könyvet röviddel megjelése után elkoboztatta és a szerző ellen hat rendbeli bűncselekmény: 1. Alap, társadalom, osztály, vallás, magántulajdon, család, erkölcs elleni izgatás, lázítás címén vádat emelt.

Ezek után méltán gondolhatnók, hogy a verskötetet valami lázító politikai propaganda-írat, anarchista versek gyűjteménye. De nem, a „Reorganizáció” című kis füzet tíz versét lába olvasgatjuk, jámbor expresszionista irasznak találjuk őket. Halljuk tehát az ügyészséget. A vádirat a következő sorokat (tehát nem verseket, hanem az értelemből kiszakított sorokat) inkriminálja:

A „Plazma” című vers következő sorában: „Fájjál, fájjál, Plazma!...”

láztást lát az ügyész. Érdekes, hogy a következő sorokban magantulajdon és osztály elleni izgatást fedeztek fel:

„Isten veled sifonér!
Ki magadba rejteted
Lelkemtől telkezett vagyontkámat...”

A „Kerásony” című versben a költő megénekli, hogy:

„Milliárdosok plasztronjait tündökölnék az éjszakáon.”

Ez a sor osztály elleni izgatást foglal magában. Itt az ügyészség határozottan a milliárdosok plasztronjainak védelmezőjéül szegődött.

Bőben a versorban „az isten térde hupikék”

vallásgyalázást és közbotrányozást lát az ügyész.

Közszemérem elleni vétéséget és fajtalanságra esabítást tartalmaz a következő sor:

„Lángoló fallozaink előtt térdre hullanak a föld asszonyai.”

Az érdekes irodalmi pör a tavasszal lesz. A magyar írók lázasan készülődnek a tárgyalásra, melyen a szegény jogászoknak irodalmi műveltségükről is számot kell adniuk.

Hirdessen az Uj Keletben!

Izrael & Co.
szücs és szőrmedivatáruháza Cluj, Calea Victoriei No 2.
Tekintse meg szőrmedivat ujdonságainkat!
Bundák, boák, nappa bőrkabátok és gyermekbundákból nagy választék.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Hevesi Pirokka hangversenye a Magyar Színházban. Órái érdeklődés előzi meg a nov. 23-iki d. e. 1/2 11 órakor tartandó hangversenyt, melyre a magyar színház igazgatóságának sikerült lekötöni Hevesi Pirokka, ezt a kiváltságos képessé a zongora művésznőt. A rendkívül érdekes műsoron Nicolai: Vindsori vig. nőc. ouvertürje. Schubert: Fantasi sonatája (G-dur) S. J. Schubert: Vándorbránd zenekarral és Bródi Miklós: Suitje-ujdonság, kézirattól szerepelnek. Jegyek a színház pénztáránál már kaphatók.

A MAGYAR SZÍNHÁZ ÚJ MŰSORA
Szombat d. u. Diadalmas asszony (Operetta ujdonság 16-odszor, Már-ékelt helyárakkal, sorozat 136)
Szombat este Csokoljona meg. (Ujdonság 2-odszor, Napi bérlet 33 szám, A, sorozat 137)
Vasárnap d. e. fél 11 kor: Hevesi Pirokka zongorahangversenye zenekar kísérettel. [Rendes helyárakkal, sorozat 138]
Vasárnap d. u. fél 4 kor: A vörös malom (Ujdonság 15-odszor, leszállított helyárakkal, sorozat 139)
Vasárnap este 8 kor: A három grácia (12-edszer, bérletszűnetben, premiérehelyárakkal, sorozat 140).

MOZGÓK MŰSORA
Select-mozgó. Szombat, november 22. A Nibelungok. II. rész. K-i. hild boszúja és Nibelungok kincse. A viághírű német hősköltemény filmje. Főszerepben Hanna Ralph és Paul Richter.

Urania-mozgó. Szombat, november 22. Premier. az óceán vándorai. Dráma a tengeren, 6 felvonásban. Főszerepben Dorothy Dalton és Jack Holt.

Apollo-mozgó. Szombat, november 22. Harry Piel. A sárán helytartója. I. rész. A festet öltöt ramület. Detektiv kalandordráma. Főszerepben Harry Piel.

NYILTTÉR
E rovatban közöltekkért a szerkesztőség semmi-nemű felelősséget nem vállal

Értesítés
Üzletfeleinknek szives tudomására hozzuk, hogy utazónk, Junger Dezső, a mai nappal megvált cégünk költelekéből. Nevezett sem nevünkben való üzlet kötevre, sem intasszóra többé nem jogosult.
Ez alkalommal közöljük, hogy egyártmányaink képviselétét a mai naptól kezdődőleg a szakkörökben igen előnyösen ismert Beer testvérek vették át.
Cluj, 1924. november 21
Első Erdélyrészi Étszerárugyár

Elsőrendű gyártmány
fanyelű bicska
késeket szállít, bármily nagy mennyiségben
Blatniczkylstván, Satmar
minozott arajantait szolgálók Minden
nagvobb városban helyi képviselői kereset

TACAMUL
CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u. 8)
Telefon: 4-82.
Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgya-
kat stb. Csak viszonteladókknak! Erűstűti (törme-
léket is) a legmagasabb napiáru vesz. Ugyanott
tanulólányok felvétetnek

érjük mindenütt **Pierre önborotválókésti**
a felülmulhatatlan
Valóságos gyönyörtűség. Svéd acélezüstte keverve.
Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti. Str. Donici 1.
Rudolf Mosse No 100

Linoleum
Románia legnagyobb linoleum, viaszosvászon, gummiárak, gummi-kabátok és szőnyegkülönlegességek szaküzlete
HAAS LIPÓT
Rador 3409
Gyári főraktár:
CLUJ
Str. Universitatii 1.
Raktárak:
Oradea-Mare — Timișoara.
Mélyen leszállított árak mellett az alábbi árak kaphatók
Viaszosvászon
Via zosvászon, asztal bevonásához, 80 cm. sz. métere lej 105
Viaszosvászon terítő 60x100 lej 80
Bőrvászon
Kárpitosok, kocsigyártók, könyvkötők részére, 120 cm. szélességben, méterje .. lej 115-161
Linoleum
67 cm szélességben métere lej 135
90 " " " " lej 170
200 " " " " lej 540
Egyszínű, barna, zöld vagy terrakotta linoleum, helyiségek bevonásához, négyzetméterenként ..... lej 287 től
150x200 ebédő linoleum.. lej 800
200x250 ebédő linoleum.. lej 1350
200x300 ebédő linoleum.. lej 1620
Szőnyegek
Prima futószőnyeg 70 cm. szélességben, méterje .... lej 87-50
Prima futószőnyeg, 90 cm. szélességben, méterje..... lej 150
Jó minőségű cacos futószőnyeg 125
Két oldalon használható ebédő szőnyeg 200x300 nagys g lej 1500
Valódi gyapju tapasztré ebédő szőnyeg 200x300 nagyság lej 3900
Bevezétt ágyló ..... lej 125-től
Gummi-kabátok
Férfi és női esőköpenyek, kitűnő szabással és a legfinomabb angol gummirozással 900 től
Nagy választék:
Ottoman takarókban, ágygarnitúrákban, függönyökben, fali szőnyegek, sár-és hócipőkben, házi-és tornacipőkben, iskolatáskákban, mindenféle gummi-árakban, gummilabda, játékarukban, fé úaru, celluloid-gallér és kézelőkben. Stb.
Eladás nagyban és kicsiben.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3-., vastag betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, alástkeresőknek 30% kedvezmény.

Angol, német, román, magyar elsőrangú kereskedelmi levelező, könyvelő egvetemi végzettséggel és kitűnő referenciákkal állását változtatni óhajtja. Megkeresés: „Vidéki városba is” jellegre a kiadóba

Megnyit Dejen
Villany óra modernül berendezett

שאלמיגאר Szalámigyar
rendeleteket pontosan eszközö.

David Rosenfeld
Sürgönyeim kóser szalámigyar Dej. 8139

1 kg orth. שאלמיגאר marhasus 30 lej, 1 kg növénydék marhasus 28 lej, 1 kg kolbász 40 lej, 1 kg szalámi 60 lej Róthnál, Cal. Decsebal 20., v. Rudolf-ut

Sochet ubodek, minche tüchüger baltile und balkore sucht P.sten per sofort oder per 1. januar in Neologen oder in Statuquo Gemeinde. Anfragen an die Redaction 8163

Hölgyek figyelmébe!
Mindenemü modern hajmunkák, tambourir választék, kizárólag elsőrendü anyag s készítmény, L'Oréal-Henné minden színben kapnató. Megrendelést vidékre is eszközölk. Vágott hajat kicsinyben és nagyban vesztek. — **Mussa Gyula Cluj** Str. Memorandului 10

Vesztek könyveket. Magyar és németnyelvű klasszikusokat, közgazdasági és társadalomtudományi gyűjteményes műveket használt vagy új állapotban vesztek. Részletes ajánlatokat árjegyzékkel „Könyvtárak” címmel a kiadóba kérek.

Utazónó, jó megjelensü, állást nyerhet jól bevezetett cégél, ki kaucióval vagy prima garanciával rendelkezik, románul tudó előnyben. Cím a kiadóban. 8173

Németül tudó gyors-é gépirónó keresetlik. Románul tudók előnyben. Jelentke: és: Lloyd Express-Cluj, Str. Memorandului 24

Estélyi ruhákra arany, ezüst és gyöngy himzés gyorsan készül. Ugyazint fohérgépművés, gépaurozást, plissirozást elsőrendü kivitelben olesón készítek. „Műhimzés Salon” Unio-utca 15 8170

Értesítés!
Tisztelettel értesitem vevőimöt és üzletfeleimöt, hogy **férfi ruha üzletem**

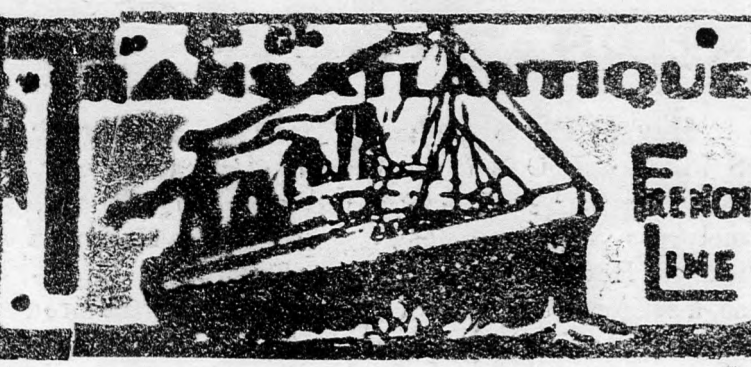
Baross-u. 10 szám alól **Varkapu-u. 3. szám alól** áthel ostem. Tisztelettel: **Reich Izsák Oradea-Mare,** Varkapu u. 3. Strala Castoulu. 8167

Perfect román, magyar gép- és gyorsirónó keresetlik ajánlatokat „Biztos existentia” jellegre a kiadóba kérvük. 8175

Elad k: seprükötő gépek, seprny-lek, köszörök, dobkalyna, rubaszekrény, ágy, irdasztal, hagedo, Pallas lexikon, A műveltség könyvtara, Saphir művei Wintner, Str. Maloasa (Kómalajja) 23 8166

Mérlegtépes könyvelő, aki az szápkönyvelésről tudni eszközölni és németül levelez, főlvételek. Megkeresések „Aia-pos” jellegre a kiadóba kérvük, az eddigi ténykedés részletes ismertetésével és referenciakkal 8176

Kóser házi koszt kapható Fere oz József-ut 119 első ajtó balra. 8177

Személyposta — Gözhajók
Havre és Szt.-Nazaire-ból
Cuba és Mexiko
New-York és Canadába.
Felvilágosítások és jegyek:
„SARNIA”-nál
Bucuresti,
Pasajniul Comédia

Prima tűzifát
ölerként vagy arnitva, kereskedőknek és fogyasztóknak legutányosabban hasznos szállit: **Starinta Romaneasca S. A.** farszállya. Cluj, Piata Uniri 20. 229. Telefon 804.

Publicatiune de licitatie.

Va aduce la cunostinta publicä ca in ziua 25 noembrie 1924. la oarele 15 sa va vinde prin licitatie publicä in partiua cumparatorului inpärtiat un vagon fasole alba la fața locului Dej Str. Barnutiis 18 si sub prețul de strigare 100,000 lej pentru bani gata. Conditunile celalalte sa gäscä in birou meu advocatäl care reprezantul firmei Schwartz Márton din Dej. Dej, nov. 22. 1924.

Dr. Mauritiu Lebovits
advocat

Uj! Kisiparosok Uj!
butorlerakata
Cuj-Kolozsvär, Calea Regele Ferdinand 63. (volt Ferencz József-ut). Allandóan raktáron modern és olcsó
butor berendezések
T rv után vállalunk és tervezetünk.

Zeiss
Busch
Rodenstock
szemüvegkülönlegességek
KUN MÁTYÁS FIA
1876 óta fennálló üzletében,
Cluj, Calea Victoriei No. 2.
orvosi rendelés, minta vagy választás szerint kaphatók

Double raglanok
férfi- és fiuruhák
M. Neumann
Cögnél Cluj, Piata Unirii 14.

Vaskereskedők és iparosok!
Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás:
rud-, beton- és faconvas, mindennemü lemezek, fémek és félkész-gyártmányok, gáz- és forr-csövek, csavar-árúk (Brevillier & Urban), műszaki cikkek stb. stb. En-gros
I. NACHT Societate In nume colectiv
Központ: **Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,**
Fiókok: **Cluj, Str. Memorandului No 20. Telefon: 6-53.**
Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcím: **METALNACHT.**

A LEGJOBBÁK
OTTO GAGEL
TEASÜTENEMENYEI

Telefon 12-29. „Rador” No 2398
BUZETZKÓ utóda
F. Kuck
Cal. Reg. Ferdinand No 2.
Szövet, vászon, fehérnemü, harisnya, flanel, bélesárúk és poplan nagyraktára.

Szerkesztő
Ivatal és
Cuj-Kolozsvär
L. Pop. (Bra
Telefon: S
és kiadóhiv
za. N. Sz.
A kéziratok
szerkesztőse
zendők. Kéz
adunk

1924. november

Balk

A tilalom
csabították a
szépen sze
jobbá korlá
nem akadály
ritják. Udeve
mák tőzét h
kibárólag a
bancban, avag
rendeletei is,
megtöjtyák a
Nyugodtan v
kiecbbik bán
vérszedői vo
a tilalmak bo
reknek arra,
lőnek arra,
áruba bocsa
Sened a v
utlevél megze
Romániában.
ketonai, adózá
köcsi, tnyéze
mög milyen ig
söt pártigazol
tilalom csak b
ságek felett á
landó tudomás
dus — m ndj
államfertiak tu
minden polgár

Mikor jön
Mikor látják n
primitív igazsá
kiegyenesed k
veszti befolyás
red. Ma, legy
odaadó állampo
mert igazságtal
külföldre akare
beteg rokonsá
henni. Hiszen
ellen támad, ez
az igazságszole
Számos becstale
külföldi újáról
ványok utáni b

Ebben az a
bir, hogy a bu
kolozsvári kama
tegyen a har
nathoz/leg, mik
kereskedelmi f
erőbiteni és ez
nősen támogatva
közötti gazdaság
zódva arról, ho
mi. d. n. lehetöt
életrevaló ötletet
mára tervezetöbe
utlevélrendszer
ország internáló
sének szükség es
de kevésbé vag
kormány a kama
ismerni. A kor
bizonyította be,
jöléte képezi ara
maga cselekvési
kivül hagyja pol
Tesszi pedig
több más nyugat
lésére gondol ig
nyilatkozatban ha
minden vonatko
magukat. Ez igen
bizony mindaddi
míg nem csak sa
nem nyilvánul az